

СУДНОЗНАВСТВО - БУДОВА ЧОВНІВ
В РАННИХ ДОБАХ
МОРЕПЛАВСТВА

Ст.пл. Стефан Геча, ЧМ

Цивілізація перше появилася в долинах Нілю в Єгипті, в Індусі, та в Мезопотамії, приблизно п'ять тисяч літ тому. Незадовго поширилося мореплавство. Перші єгипетські кораблі були змайструвані з в'язків папірису або очерету. В Мезопотамії надуті шкіри були вживанні як водні крила. Видовбані деревляні жолуби були популярні у віддалених місцевостях Скандинавії, Африки, Південної Америки, та Австралії. Пізніше куски дерев були звязані до купи щоб зробити пороми.

Папірусовий човен

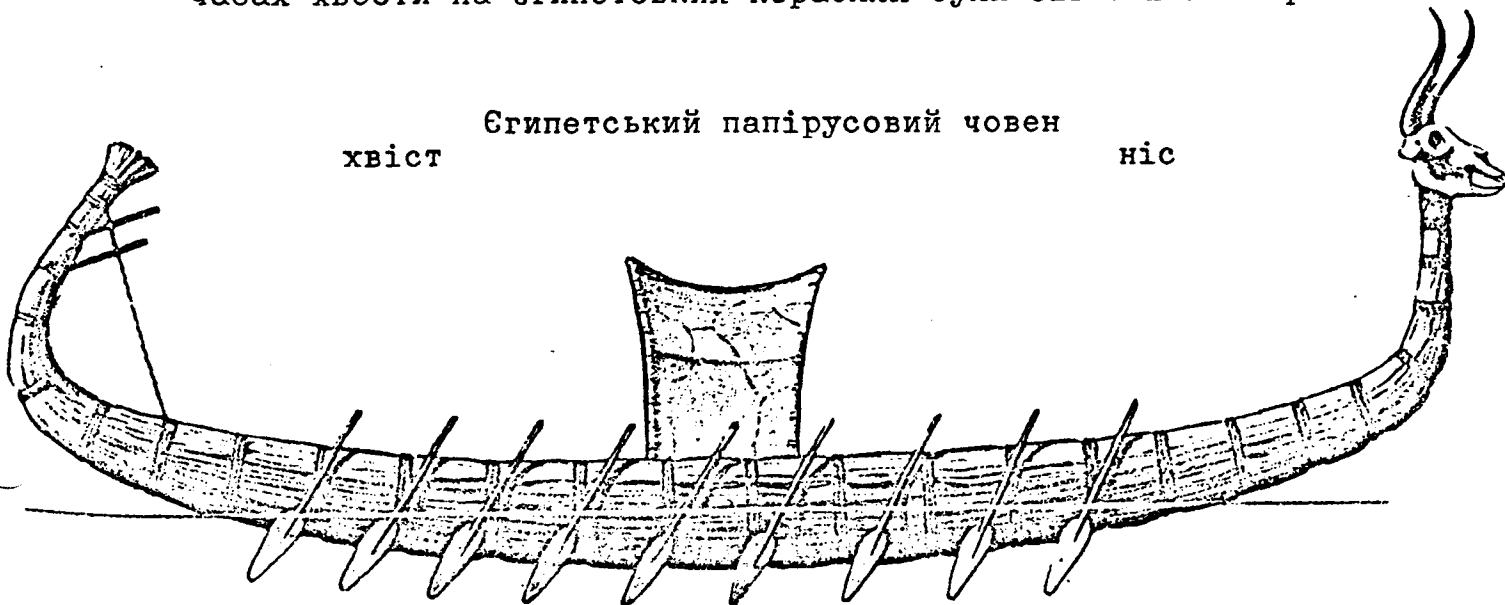
Мезопотамські водні крила

Ми мало знаємо про людей котрі жили в Нілській долині підчас переддинастичним періоді /ранше ніж 3400 літ перед Христом/. Згідно з малюнками та різьблею що були відкриті в Єгипті, єгиптани уживали пороми які вони керували веслами. Незадовго вони змайстрували папірусові кораблі. Відносно будок на кораблях, вони правдоподібно служили як престоли для богів або мешкання для панів. Невідомо чому в ранніх часах хвости на єгипетських кораблях були зігнені в напрямі

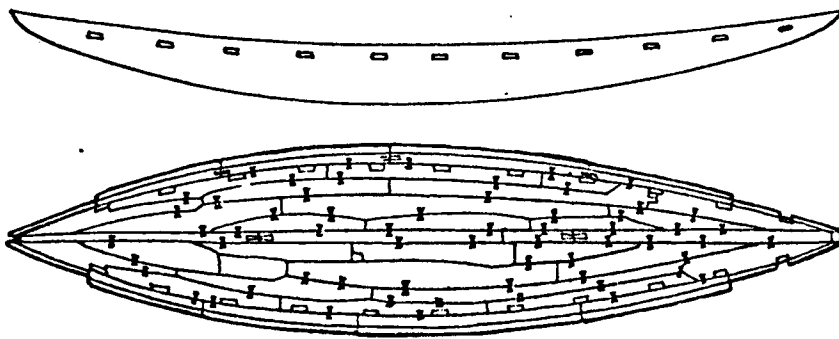
Єгипетський папірусовий човен

хвіст

ніс

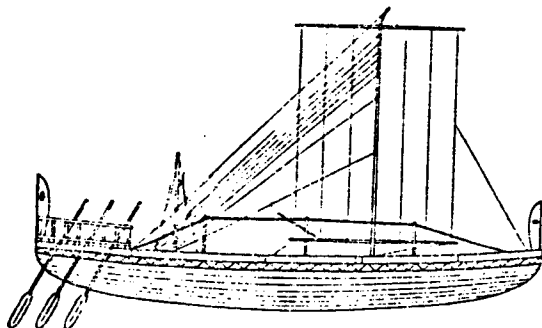

переду корабля. Носи були також зігнені, але не аж так багато як хвости. Такі хвости та носи є характеристичні для типічної будови середземних суден /навіть в теперішні часах, як наприклад італійські гандоли/. Ми тепер знаємо що єгиптяни веслували ці кораблі малими веслами /так як канойки/. Ми зустрічаємо перші малюнки великих весел приблизно тисячу літ пізніше. Є докази що Єгиптяни мали дерев'яні кораблі. Тому що в Єгипті нема доброго дерева для будівництва кораблів, Єгиптяни напевно імпортували дерево для своїх більших кораблів. Ці човна були збудовані без ребер. Судна були збудовані з грубих дерев'яних бльоків. Вони були прибиті до купи деревляними цвяхами. Сама сила води помагала тримати ці судна до купи. Єгипетській вітрильник мав вітрила на переді корабля.

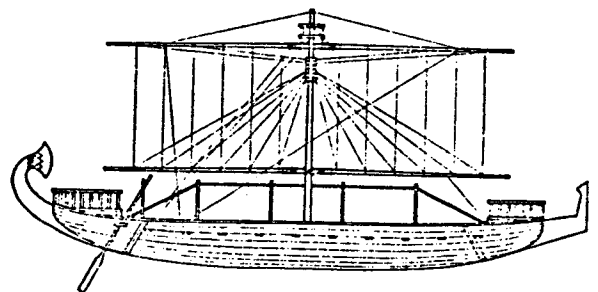

склад Єгипетських суден - з бльоками й дерев'яними цвяхами

По якомусь часі мореплавання на Нілю розвинулося так що можна було зустрінути багато різних типів кораблів. Пізніше Єгиптяни збудували більші й сильніші кораблі які могли плисти на Середземського Морю. Загально, вони були подібні до їхніх ранших кораблів. Так як передтим, ці кораблі були збудовані без кіл і рам. Єгиптяни уживали шнури й дошки для підтриму-

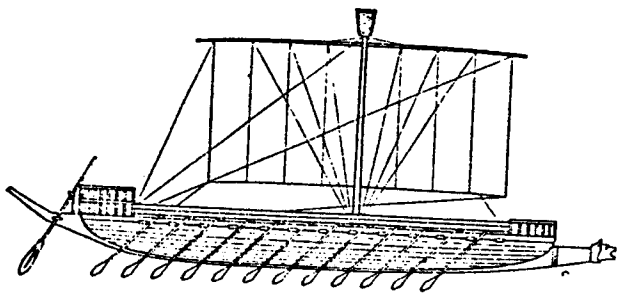

Єгипетський корабель 2000літ перед Христом

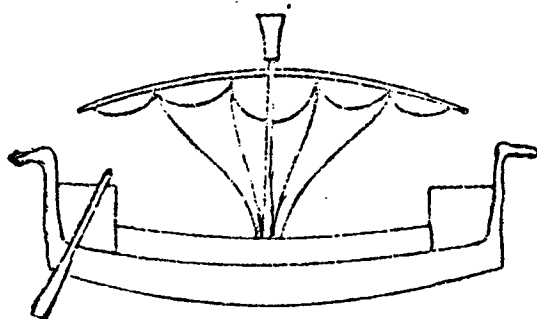

Корабель короля 1500 літ перед Христом Довжина: 80 стіп

вання корпусів. Кораблі були більше прикрашені. Вони мали чудові золоті та різьблені прикраси. Єгипетський воєнний корабель мав високо-збудовану дерев'яну оборону з дошок для своїх веслярів. У Єгиптан перший раз зустрічаємо гітові вітрила 1500 літ перед Христом. Ці вітрила Єгиптани напевно одержали з півночі: Феніціяни уживали гітові вітрила.

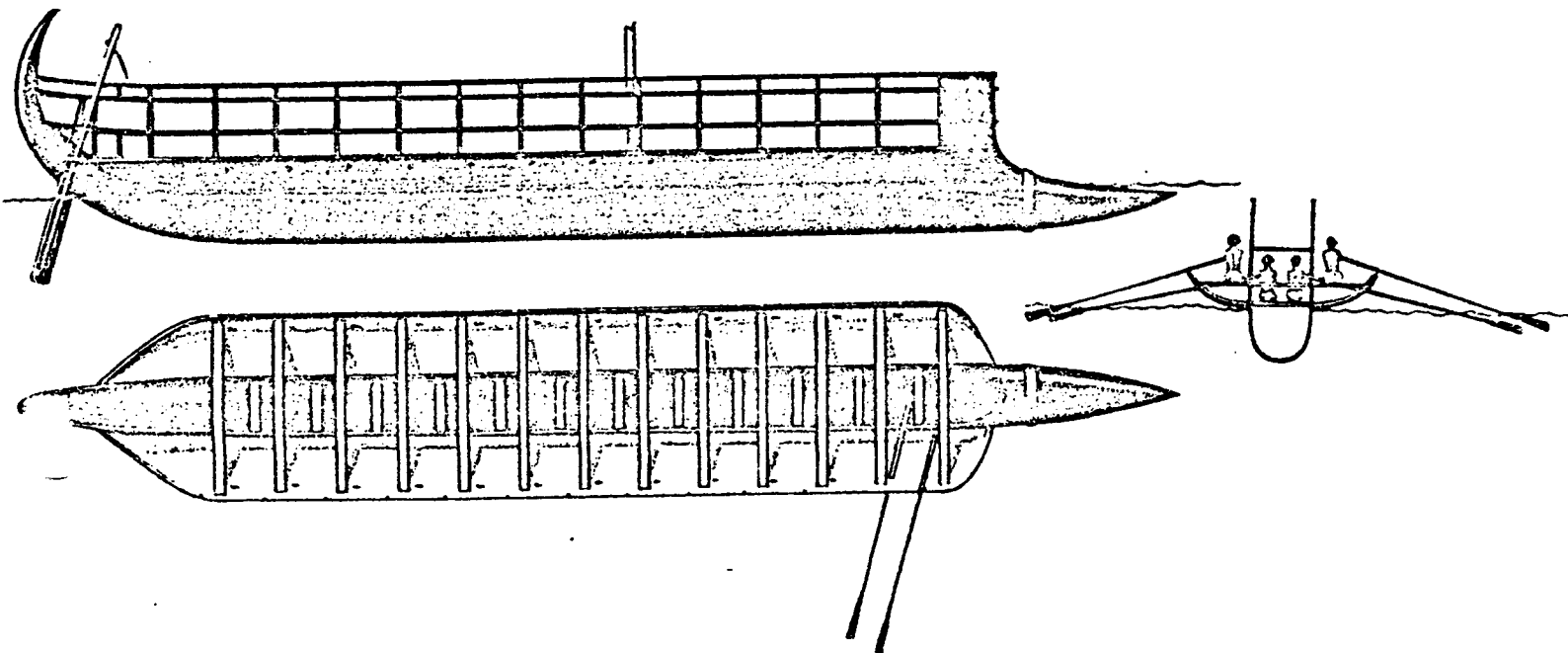

Єгипетський воєнний корабель
Рамсеза III

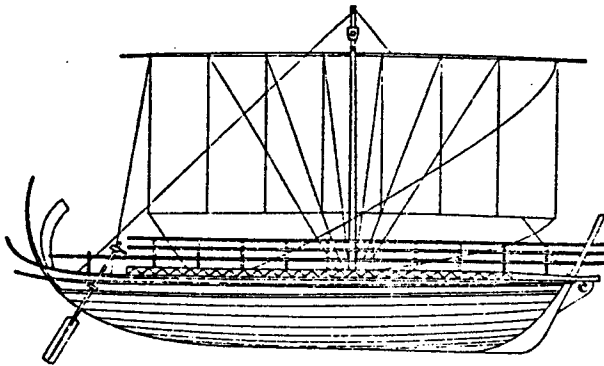
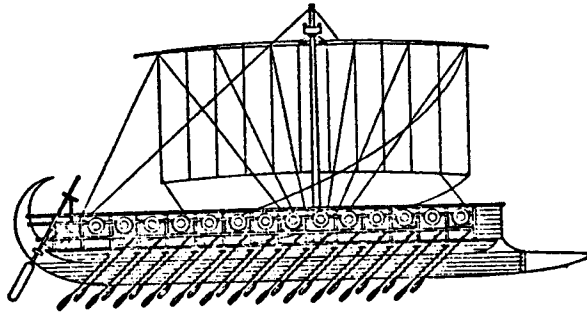
Гітові вітрила

Найбільш визначні в мореплавстві та торгівлі були Феніціяни, але ми знаємо мало про їх кораблів. Ми знаємо що вони були подібні виглядом до єгипетських кораблів, але нема жадного доказу чи корпуси кораблів були прикріплені шнурами. Є можливість що корпуси були сильно збудовані з кілом і з ребрами, та не було потрібно шнурів. Досліди виказують що перші фенікійські біреми /тобто, з дво-поверховим приміщенням для веслярів/ існували 70 літ перед Христом.

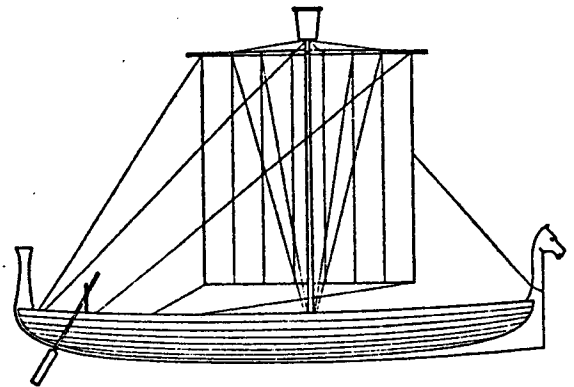
Корпусів корабля напевно були збудовані з одного дерев'яного жолуба. Ці кораблі були досить вузькі та, як й теж Грецькі, дуже легкі та скорі.

Фенікійська галерія
-ранний бірем

700 літ перед Христом

Фенікійські торгівельні човни

малий

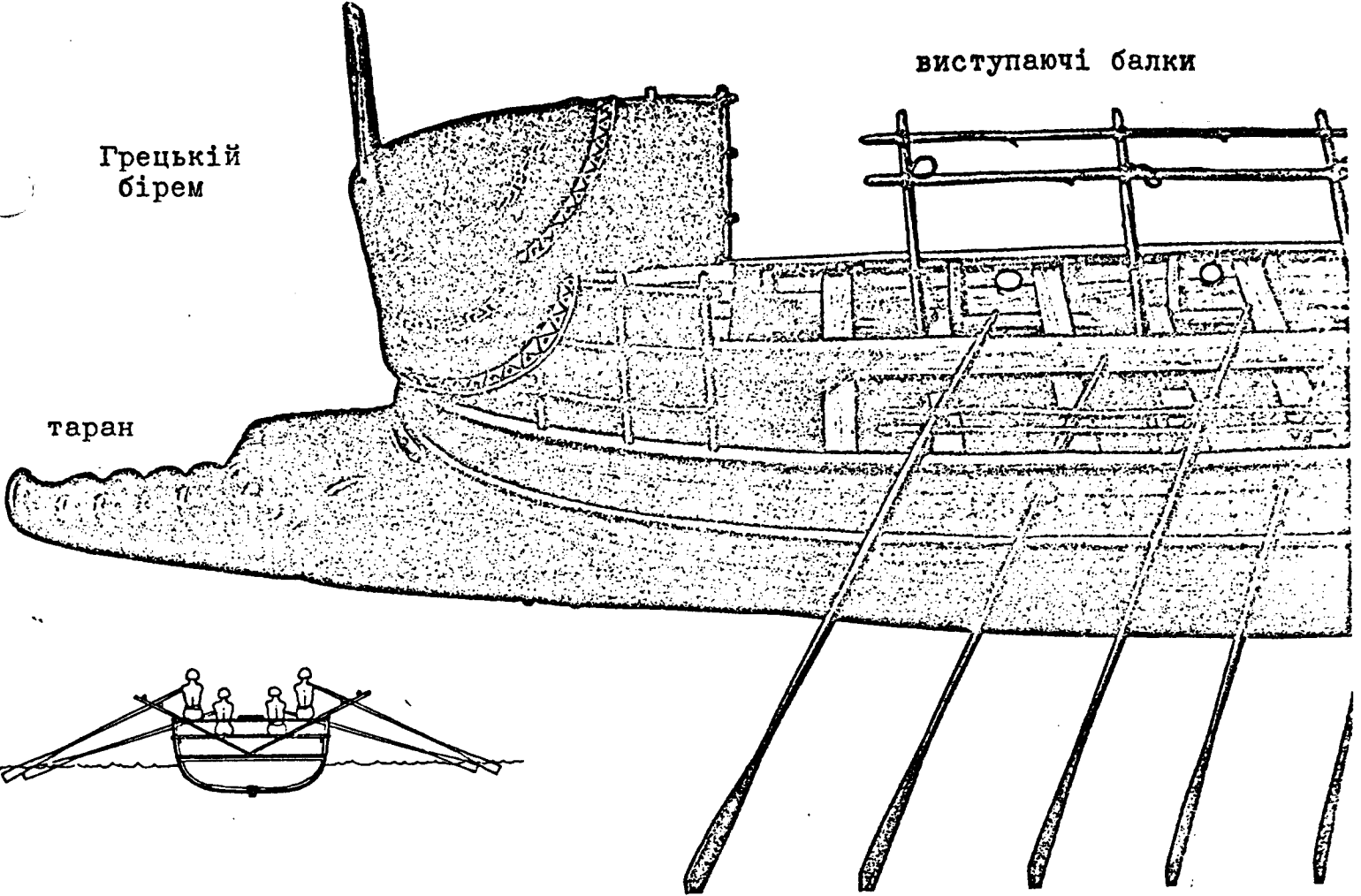
Ми припускаємо що вже 3400 літ перед Христом люди на Озійським морі займалися мореплавством. Але перші конкретні докази мореплавства /малюнки/ були відкриті від 2000 літ перед Христом. Ці грецькі кораблі були подібні до єгипетських й мезопотамських кораблів. Грецькі човна були дуже прицизно заокруглені. Греки мали багато доброго дерева для будівництва кораблів, й навіть їх перші кораблі мали кіли і ребра.

Приблизно 3300 літ перед Христом Доріяни зійшли з півночі, та з ними почався Залізний Вік в Греції. Їх кораблі були легкі та держалися високо на воді. Вони мали два ряди веслярів, і судна були збудовані з великими таранами. Корпуси були вузькі і мали виступаючі балки /"авт-ригерс"/ для більшої рівноваги. Підчас 8ого століття перед Христом Греки дуже займалися морською торгівлею, та будували великі воєнні та торговельні кораблі. Ті кораблі часто мали вітрила, та це є

виступаючі балки

Грецький бірем

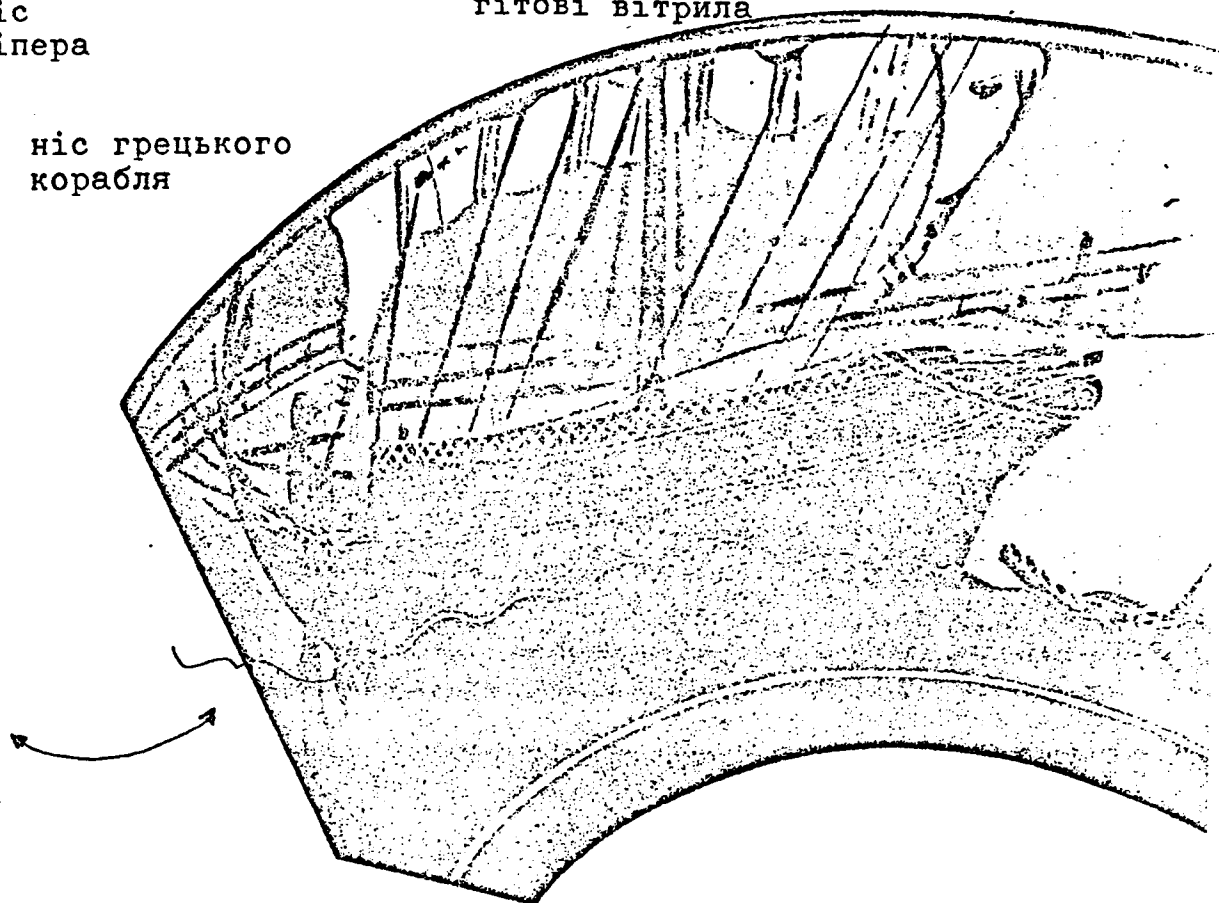
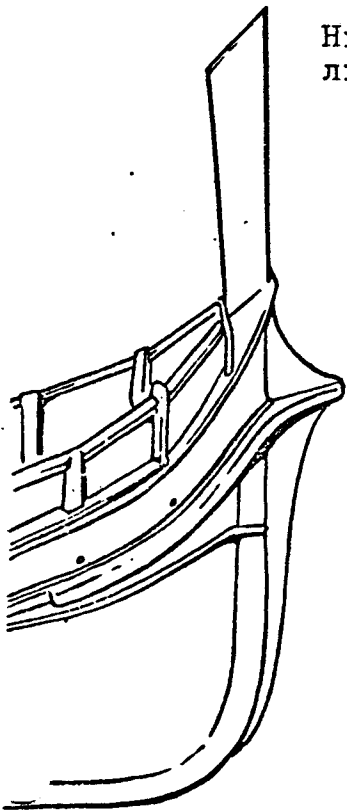
таран

Ніс ліпера

гітові вітрила

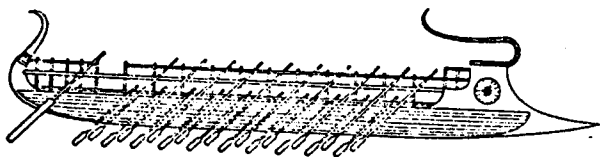
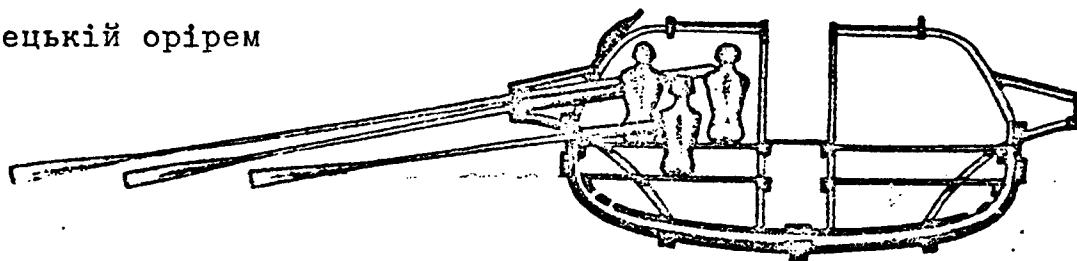
ніс грецького корабля

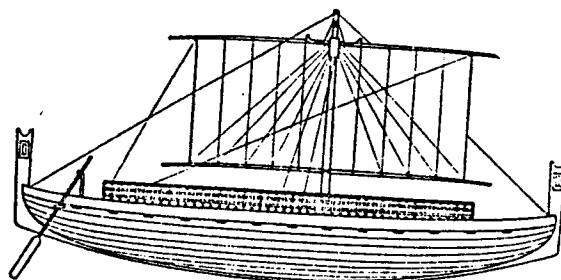
цікаво що їх носи є подібні до майбутніх кліперів. /Також подібні до теперішніх італійських рибальських кораблів./

З часом Греки побудували скоріші та сильніші воєнні кораблі, та в бому столітті перед Христом вони були найлегші й найкращі кораблі в тих часах. Вони мали ребра, сильні кіли, прибиті тарани, і високі хвости. Вони були такі легкі що можна було їх винести на беріг. Грецькі оріреми були галерії з трьома рядами веслярів, та були сильніші в руші ніж біреми.

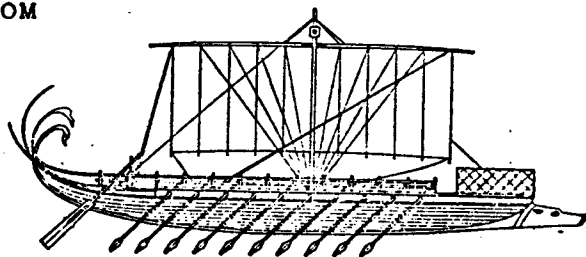
Грецькій орірем

Грецькій ранній воєнний корабель - 1000 літ перед Христом

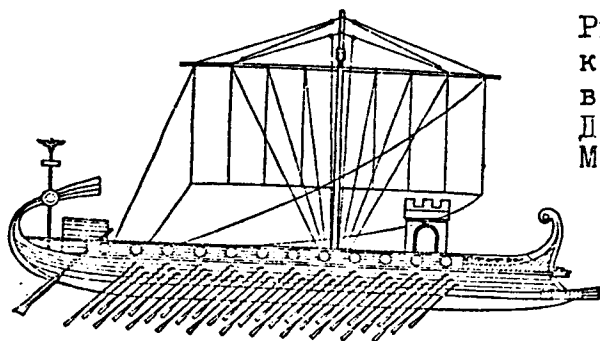

Ранній грецькій торговельний корабель

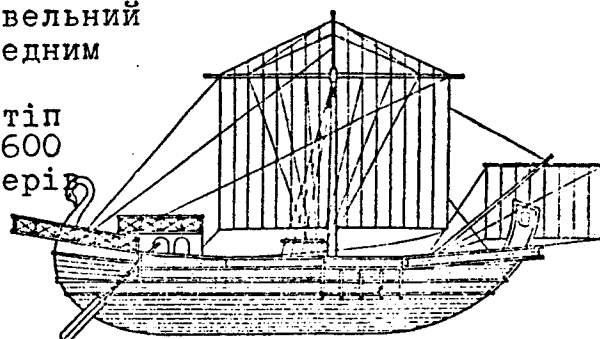

Елегантний грецькій бірем 500 літ перед Христом

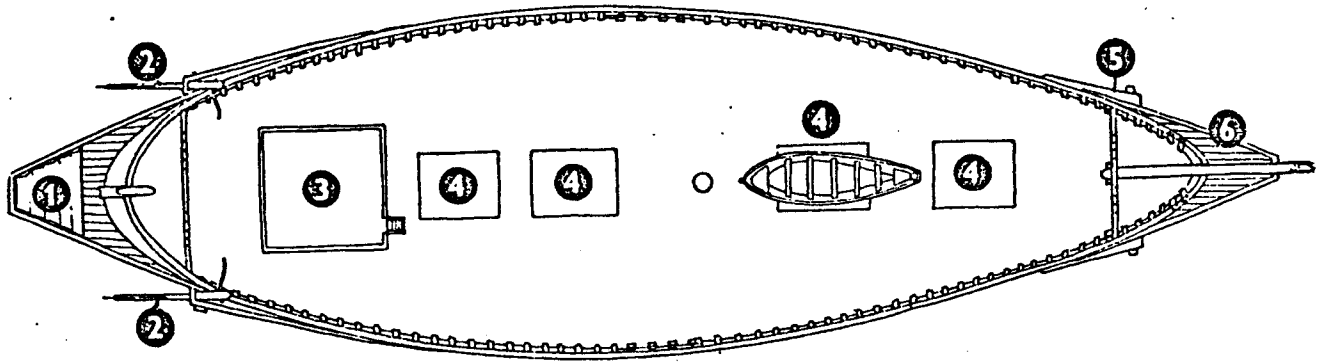
Римські воєнні кораблі були подібні до грецьких. Вони були зовсім палубані. Носи були відкриті для охолодження веслярів. Деякі кораблі мали вежі які були уживані як капітан-Римська воєнна галерія - орірем з капітанським мостиком

Римський торговельний корабель з переднім вітрилом
Довжина: 180 стіп
Міг перевести 600 до 700 пасажерів

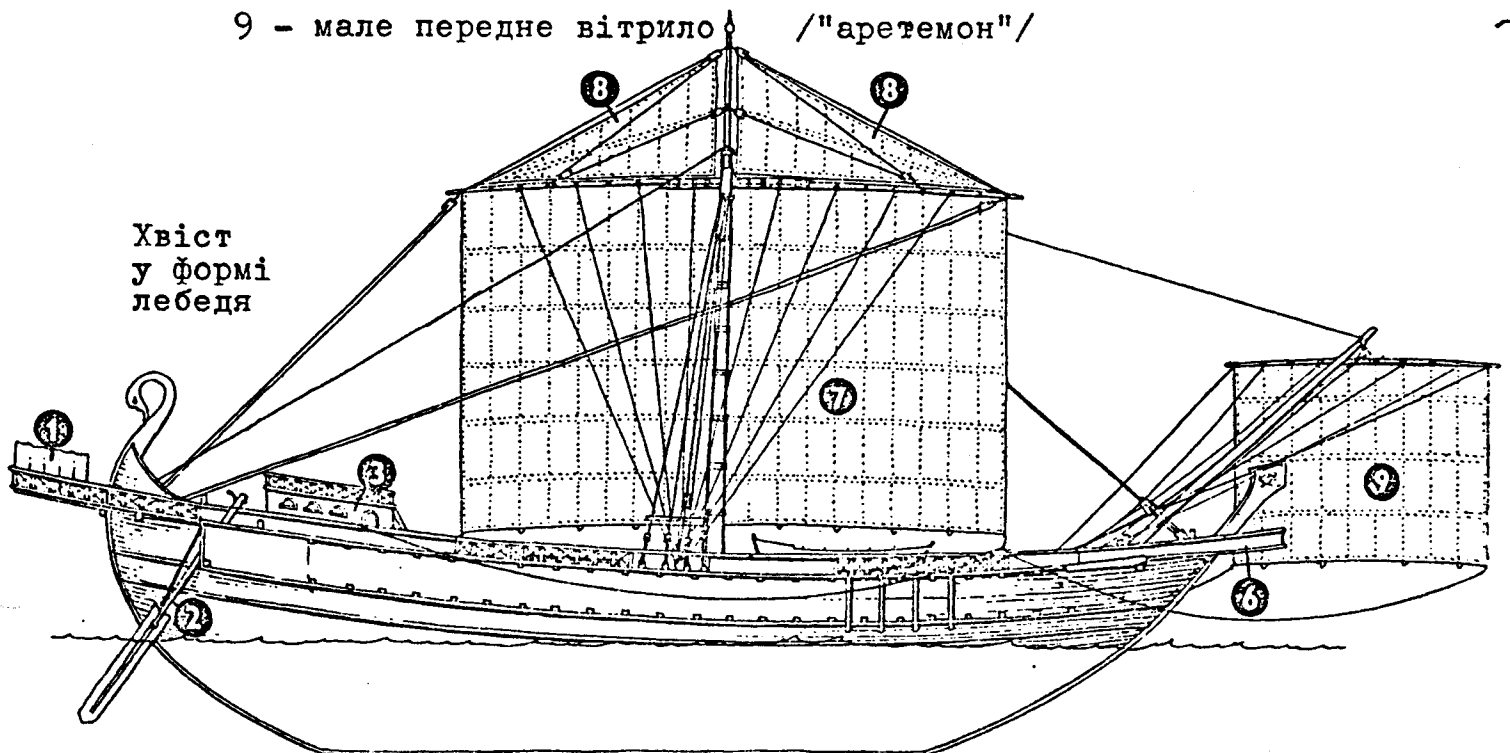

ські мостики. Римські кораблі мали малі передні вітрила. Не відомо чи були збудовані з таранами. Торговельні кораблі були однаково збудовані, та були широкі та великі. Їх передні щогли були схилені в перід, як й теж їхні хвости були зігнені. Часто ці хвости були збудовані та різьблені щоби виглядати як лебеді.

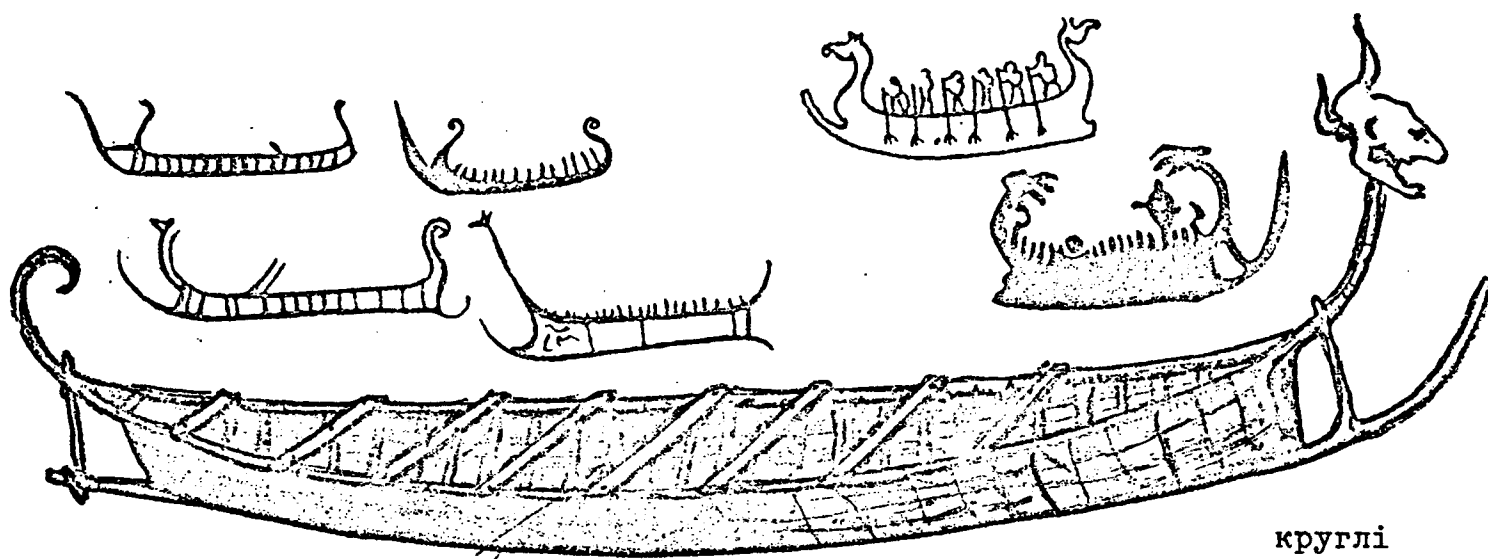
Будова римського торговельного корабля:

- 1 - балькон на хвості /для капітана та панів/
- 2 - довгі керма
- 3 - Будки для капітана або панів
- 4 - двері до вантажу
- 5 - місце для прикріплення якора
- 6 - платформа
- 7 - головне вітрило /гітове/
- 8 - марсель /горішнє вітрило/
- 9 - мале переднє вітрило /"аретемон"/

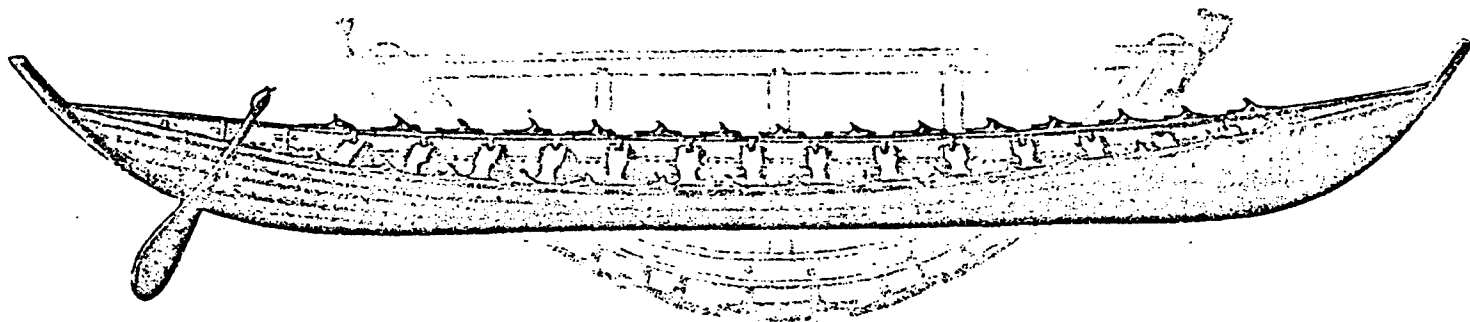
На підставі раних різьбів /2000 - 200 літ перед Христом/, ми ділимо скандинавські кораблі на дві групи: кораблі з північної Скандинавії, які напевно були збудовані в Кам'яні Доби; та кораблі з південної Скандинавії, напевно з Бронзової Доби. Човна з південної Скандинавії мали круглі кінці які часто були вирізблені виглядати як звірячі голови. Вони також мали круглі тарани і ребра, та були подібні до найраньших грецьких веслярських кораблів. Це спричинує загадки про ранні зв'язки обидвох народів.

Ранні скандинавські кораблі

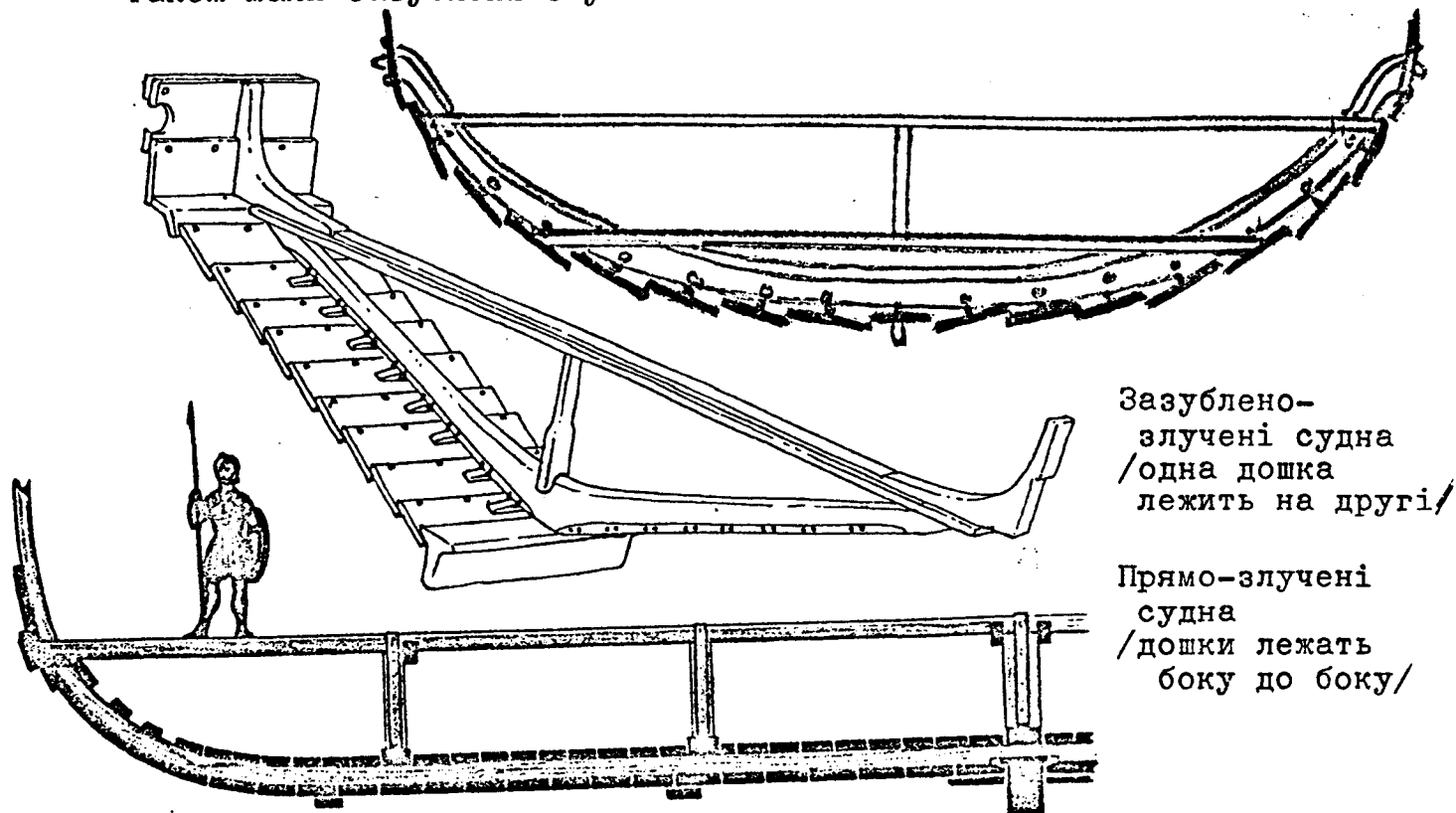
круглі тарани

Приблизно сто літ перед Христом "Найдам" і "Квалсунд" кораблі були популярні. В обидвох кораблів, носи й хвости були однакові. Судна були збудовані на "клінкер" стиль, тобто дошки були зазублено-злучені. Це є характеристичне скандинавських кораблів аж до середновіці. Середземноморські кораблі

Скандинавський корабель збудований в Квалсунд, місто в Норвегії

переважно мали судна яких дошки мали пряме злучення /"карвел билт"/. Вікінги мали вплив на будовлі українських човнах, які також мали зазублені-злучення.

Зазублено-
злучені судна
/одна дошка
лежить на другі/

Прямо-злучені
судна
/дошки лежать
боку до боку/

Варяги /вікінги/ мали скорі кораблі. Їх довгі човна /лонг бовтс/ були воєнні човна які звичайно мали двадцять кімнат. Місця поміж полубнами дошками називали кімнатами. В одні кімнаті можна було помістити двох веслярів, отже ці довгі кораблі звичайно мали сорок веслярів. Торговельні човна були коротші і грубші. Скандинавські кораблі грали важну роллю в їх похоронних звичаях. Вони ховали померших в своїх кораблях, які тоді плили вічно по морю.

Довгий корабель
- воєнний човен
вікінгів

